

Čís. 17149.

Odpovědnost majitele autobusu (zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

Jde o škodu způsobenou provozem autobusu, byl-li cestující v autobusu zraněn zavazadlem, které bylo spolucestujícím nesprávně uloženo do zavazadlové sítě a jež následkem otřesů při jízdě spadlo. Pokud je provozovatel autobusu odpovědný za onu škodu.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2083/38.)

Dne 22. března 1936 jela žalobkyně autobusem patřícím žalovanému z B. do K., mezi nimiž vykonává žalovaný koncesovanou osobní automobilovou dopravu. V B. nasedl do autobusu voják H., který svůj ruční kufr uložil do sítě určené pro zavazadla, a to právě nad hlavou žalobkyně. Při jízdě spadl onen kufr žalobkyni na hlavu, takže utrpěla otřes mozku. Domáhá se proto na žalovaném provozovateli autobusové dopravy zaplacení 22.533 Kč 60 h s přísl. z důvodu náhrady škody. Nižší soudy neuznaly žalobní nárok důvodem po právu, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Na souzený případ nelze užítí zákona o jízdě motorovými vozidly č. 81/195 Sb. z. a n. Z účelu zákona plyne, že byla bezpodmínečně stanovena odpovědnost za škody způsobené provozem motorových vozidel jen hledíc na zvláštní nebezpečnost vozidla a jeho provoz. Nevztahuje se proto zákonná odpovědnost na každou škodu vzniklou z provozu, nýbrž jen na takové škody, které jsou důsledkem zvláštního nebezpečí vozidla a jeho provozu. To plyne také z § 47 uved. zák., který jasně uvádí meze odpovědnosti, pravě, že odpovědné osoby budou zproštěny odpovědnosti, dokáží-li 1. že škoda nemohla býti odvrácena ani při řádných a věcných opatřeních ve vedení motorového vozidla a zacházení s ním, a 2. že nemůže býti dovozována ani z povahy jízdního silostroje nebo ze zvláštního způsobu, ani ze selhání nebo z nedostatku jeho činnosti. Z toho plyne úsudkem z opaku, že odpovědnost nastává jen tehdy, byla-li škoda způsobena některou z uvedených okolností. Tomu tak v souzené věci není, neboť podle žaloby jde v podstatě jen o to, že místo pro zavazadla v autobuse bylo nevhodně a neodborně upraveno; to však nepatří ani k pohonnému zařízení, ani nečiní motorové vozidlo vadným po technické stránce, ani není zvláštním způsobem motorového vozidla, jímž se liší od vozidel jiných. Nejde zřejmě ani o selhání nebo nedostatek činnosti pohonného zařízení. Tvrzená vada i škodná událost se nestala následkem provozu autobusu, nýbrž jen při provozu, a není proto v příčinné souvislosti se zvlášť nebezpečnou povahou motorového vozidla a jeho provozu (rozh. č. 13443 Sb. n. s.). Avšak ani podle občanského zákona nelze uznati, že zažalovaný nárok jest důvodný, neboť první soud zjistil, že síť na zavazadla v autobuse žalovaného byla řádně upravena a že provedení a umístění sítě na zavazadla nebyly příčinou pádu kufríku. Žalobkyně spatřuje dále zavinění žalovaného v tom, že žalovaný resp. jeho průvodčí autobus

neprohlédli a nezjistili, zda zavazadla v síti umístěná jsou umístěna správně a zda tam vůbec patří. Prvý soud zjistil, že šlo o menší ruční kufřík. Toto zjištění k posouzení věci postačí. Je-li tedy zjištěno, že kufřík H-ův nebyl nepřiměřeně těžký nebo velký, nelze shledávat žádné zavinění žalovaného, že H-a pustil s jeho kufříkem do vozu. Prvý soud dále zjistil, že H. svůj kufřík neuložil správně do sítě pro zavazadla, nechav jej ležeti též na příčce spojující závěs, a že tak kufřík nemohl zapadnouti správně do zavazadlové sítě. Za toto jednání H-a jako osoby třetí žalovaný však neodpovídá a také žalobkyně ani blíže nedoličuje, proč by měl s hlediska občanského zákona žalovaný odpovídati za opominutí oné třetí osoby. Prvý soud právem proto uznal, že žalobní nárok není důvodem po právu.

N e j v y š š í s o u d uznal žalobní nárok důvodem po právu jednou čtvrtinou.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) vidí dovolatelka v právním názoru odvolacího soudu, jenž se opírá o rozhodnutí nejvyššího soudu č. 13443 Sb. n. s., že k nehodě dovolatelčině došlo sice při provozu jízdy motorovým vozidlem, avšak nikoliv následkem tohoto provozu, že došlo k němu zaviněním osoby třetí, totiž osoby neodpovědné za automobilový provoz a že proto žalovaný není práv za škody dovolatelce touto nehodou způsobené ani podle § 47 zákona č. 81/1935 Sb. z. a n., ani dle §§ 1295 a násl. obč. zák.

Právem vytýká dovolatelka odvolacímu rozsudku v té příčině nesprávné právní posouzení.

Nižší soudy zjistily, že s dovolatelkou spolujedoucí v autobusu vojín H., tedy osoba třetí ve smyslu § 47 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n., za kterou jest jej pokládati jako osobu autobusem žalovaného spoludopravovanou (srov. rozh. č. 8564 Sb. n. s.), neuložil před započatím jízdy autobusu svůj kufr správně do sítě na zavazadla, ale nechal jej ležeti též na příčce spojující závěs, a že tak onen kufřík nemohl zapadnouti správně do provazové sítě, která byla zavěšena mezi dvěma kovovými tyčemi a jinak řádně upravena, provedena a v autobuse umístěna. Bylo zjištěno, že k nehodě došlo blízko za městem B., kde jest silnice sice rovná, avšak ve špatném stavu a značně vytlučená, kde autobus i při pomalé jízdě sebou házel, a otřesy a výkyvy karoserie při jízdě autobusu na velmi špatné silnici měly značný vliv na změnu polohy kufříku, a způsobily konečně, že kufřík, byv nesprávně uložen do zavazadlové sítě, posléze ze sítě vypadl, uvolniv se s oné příčky, a spadl na sedící pod ním na sedadle dovolatelku, kterou poranil.

K škodné události došlo podle toho nejen při provozu jízdy motorového vozidla, n ý b r ž p r o v o z e m tohoto vozidla; neboť není tu pouhá místní nebo časová souvislost škodné události s provozem jízdy autobusu, ale jízdou způsobené otřásání a výkyvy karoserie auto-

busu a působení toho na kufrík v autobusu k dopravě uložený byly jednou z podstatných příčin pádu kufru a tímto pádem způsobeného poškození dovolatelky za úplatu dopravované.

Toto poškození je tudíž v příčinné souvislosti s provozem a tedy následkem tohoto provozu.

Za poškození dovolatelčino je proto podle § 45 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. ve spojení s § 49 uved. zák. zodpovědný zásadně žalovaný jako provozovatel.

Podle § 47 zák. č. 81/1935 Sb. z. a n. může býti zproštěn povinnosti nahraditi škodu z provozu jízdy motorovým vozidlem jen tehdy, došlo-li ke škodné události zaviněním třetí osoby, jak je uznaly oba nižší soudy, nebo poškozené — zavinění její žalovaný nenamítá — a dokáže-li také mimo to, že škodná událost nemohla jím býti odvrácena ani jeho opatrností při zacházení s motorovým vozidlem, jak odpovídá předpisům a povaze věci, že tedy dbal při provozu jízdy motorovým vozidlem takové opatrnosti.

Podmínkou, aby mohlo býti zavinění třetí osoby vývodním důvodem jeho zproštění z náhrady škody, je, že jde o zavinění této třetí osoby podle §§ 1295 a násl. obč. zák. a musí býti příčinná souvislost mezi škodnou událostí a zaviněním této třetí osoby.

Podle shora uvedeného zjištění nižších soudů umístil spolucestující vojín H. svůj kufrík v síti na zavazadla nad hlavami spolucestujících způsobem tak nevhodným a neobratným, že s jeho pohybem a z tohoto pohybu při jízdě po otřesech nutných při jízdě autobusem vyvolaným pádem měl počítati.

Dovolací soud souhlasí proto s nižšími soudy, že na vojínu H. ukládajícímu kufr do sítě nutno požadovati takovou píli a pozornost, jakou má na zřeteli § 1297 obč. zák., a že tedy opominuv tento stupeň píle a pozornosti, dopustil se nedopatření, za které odpovídá.

Avšak zavinění této třetí osoby nezprošťuje žalovaného zcela zodpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, poněvadž ani žalovaný, jak dovolatelka zdůrazňuje, nešetřil sám opatrnosti při provozu jízdy svého autobusu.

Jeho povinností bylo dbáti toho, aby bezpečnost osob za úplatu dopravovaných jeho motorovým vozidlem nebyla věcmi spoludopravovanými ohrožena. Měl se proto před započítím jízdy přesvědčiti, jsou-li zavazadla od cestujících řádně uložena do sítě v autobusu tak spolehlivě, aby nevypadla při otřásání vozidla, a v opačném případě zjednatí nápravu. Právě u provozovatele jízdy autobusu, tedy odborníka (§ 1299 obč. zák.) jest předpokládati větší zkušenost o působení jízdy motorového vozidla v tom směru, že vyvolává tato jízda otřesy, které mohou mít v zápětí uvolnění zavazadla neobratně a nesprávně do zavazadlové sítě autobusu uloženého. Nestaral-li se o jeho bezpečné uložení, nezprostil se důkazem zavinění vojína H. plně své zákonné odpovědnosti, neboť nedbal potřebné odborné opatrnosti v zacházení s motorovým vozidlem.

Proto dospívá dovolací soud k závěru, že dovolatelce byla způsobena škoda pouze zčásti zaviněním shora jmenované osoby třetí a že také žalovaný odpovídá z části za její škodu. Odpovídá ovšem poměrem mnohem menším než osoba třetí na provozu jízdy nezúčastněná a určuje dovolací soud s uvážením všech okolností tento poměr jednou čtvrtinou (§ 47, odst. 3, zák. č. 81/1935 Sb. z. a n.).

Potud bylo tedy dovolání poškozené žalobkyně vyhověti a změnití oba nižší rozsudky, jak uvedeno.

Čís. 17150.

Sankce stanovená v § 9, odst. 5, vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. na opominutí údaje hodnoty nároků platí jen o zástavním právu pro knihovně zajištěné pohledávky, nikoliv i o jiných oddělných právech, jako na př. o knihovně zajištěném výměnku. Oddělné právo tu zanikne tím, že v usnesení vyrovnacího komisaře o určení stavu břemen, jež nabylo právní moci, nebylo k oddělnému právu pro výměnek přihlášeno, ježto nebylo přihlášeno a uplatněno.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2387/38.)

Smlouvou ze dne 21. května 1920 postoupila žalobkyně manželům Josefu a Marii K. usedlost č. p. 47 v O. a vyhradila si při tom výměnek, který byl knihovně vložen v prvním pořadí na převedenou usedlost, jež přešla postupně na žalované, kteří kupní smlouvou převzali povinnost plnění knihovně vložený výměnek. Ježto žalovaní zůstali dlužní naturální výměnkářské dávky, které byly na podzim 1937 splatné, domáhá se žalobkyně žalobou podanou 5. dubna 1938, aby byli žalovaní uznáni povinnými dodati a odevzdati jí 5 q žita, 150 kg pšenice, 1 q ječmene, 2 q ovsy, 1 q směsky, 15 q brambor, 50 kg vytřené lnu, 2½ sáhu měkkého palivového polenového dříví, 2 q rezné slámy, 2 q pšeničné slámy a 3 kopy čerstvých slepičích vajec. Již před tím bylo jmění žalovaných zahájeno zemědělské vyrovnací řízení, které bylo přijato a usnesením vyrovnacího soudu ze 14. prosince 1937, č. j. Kv 27/36-27, schváleno. Žalobkyně však nepřihlásila v něm své knihovně zajištěné nároky k prozatímnímu určení stavu břemen, ač byla řádně obeslána k roku. Hodnota výměnku byla odhadnuta na 28.000 Kč, hodnota nemovitostí určena částkou 116.284 Kč, takže čtyři pětiny z ní činily tudíž 93.027 Kč, takže výměnek v těchto čtyřech pětinách byl kryt a jeho hodnota nebyla jimi vyčerpána. Žalovaní namítli, že podle § 9, odst. 9 a 10, vl. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n. zaniklo zástavní právo a výměnkářské dávky se přeměnily na obyčejné peněžní pohledávky nepřednostní, jejichž kvoty je stanoviti podle § 17 vyr. ř. Okresní soud v P. nepřihlédl však při určení stavu břemen k právu výměnku váznoucího pro žalobkyni pod pol. C 71 a 72, ježto práva tato nebyla ve lhůtě zákonné přihlášena